

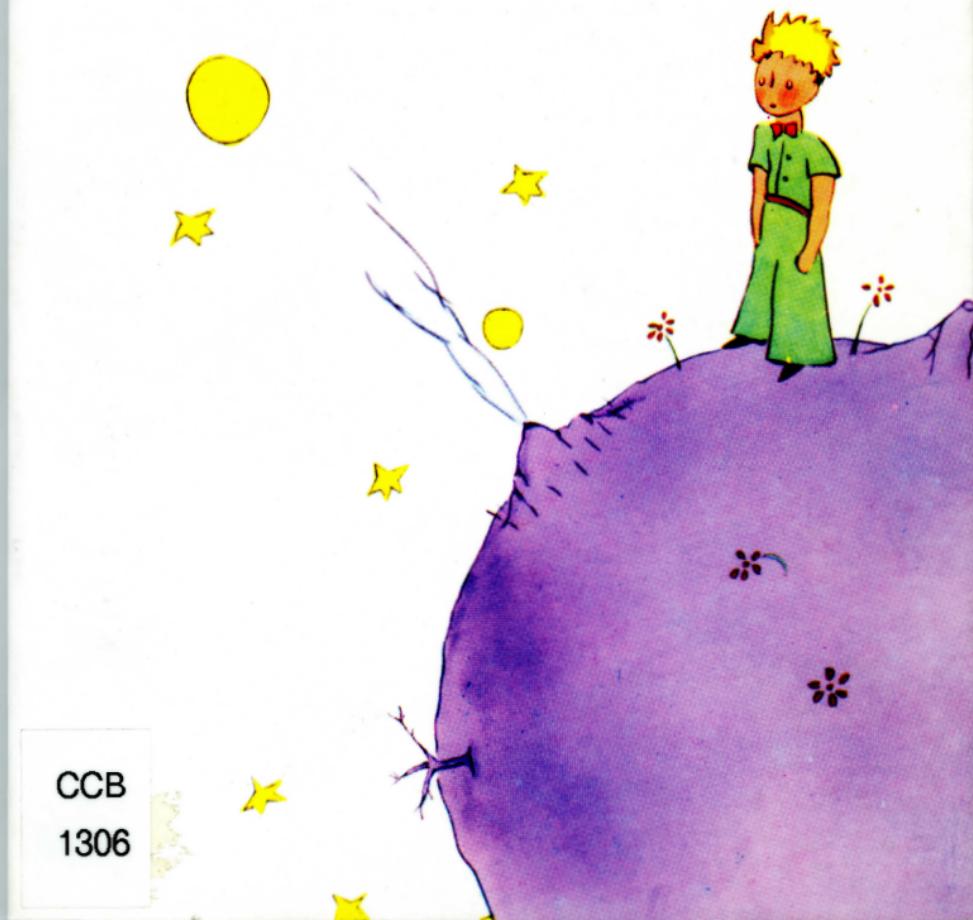
ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

An Prionsa Beag

Arna aistriú go Gaeilge ag Breandán Ó Doibhlin

CCB
1306

AN PRIONSA BEAG

Arna aistriú go Gaeilge ag Breandán Ó Doibhlin

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

LAGAN PRESS
BÉAL FEIRSTE
1997

1007634

Buiochas

Ba mhaith leis na foilsitheoirí buiochas a ghabháil le Gallimard na Fraince; Marie Francoise Connolly, Alliance Francais, Baile Átha Cliath agus le hOllscoil Mhá Nuad, as a gcuidiú i bhfoilsíú an leabhair seo.

Arna fhoilsíú ag
Lagan Press
7 Lower Crescent Béal Feirste BT7 1NR

Eagarthóir Ginearálta: Pól Ó Muirí

Faigheann Preas an Lagáin cuidiú ó Bhord na Leabhar Gaeilge

© Antoine de Saint-Exupéry, 1997

© aistriúchán Breandán Ó Doibhlin, 1997

Deimhnítéar Ceart Morálta an Údair.

ISBN: 1 873687 33 8
Údar: Antoine de Saint-Exupéry
Teideal: An Prionsa Beag
Formáid: Bogchlúdach
1997

Arna chlóbhualadh ag Noel Murphy, Béal Feirste

AN PRIONSA BEAG

I

Nuair a bhí mé sé bliana d'aois, chonaic mé, uair amháin, pictiúr iontach i leabhar i dtaoibh na foraoise darbh ainm "Scéalta fíora." Séard a bhí ann nathair den chineál a dtugtar boa uirthi agus ainmhí á shlogadh aici. Sin cóip den phictiúr sin thuas.

Dúradh sa leabhar: "Slogann na nathracha bóa a gcreach d'aon ailp amháin, gan í a chogaint. Ina dhiaidh sin ní féidir leo bogadh agus caitheann siad sé mhí ina gcodladh agus í á díleá acu."

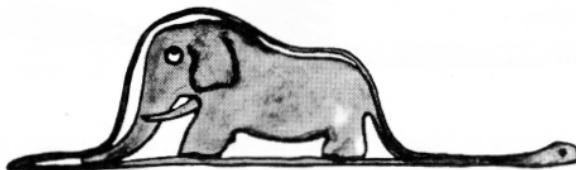
Chuir sin ag machnamh mé ar na heachtraí a tharlaíonn sa dufair agus d'éirigh liomsa chomh maith mo chéad phictiúr a tharraingt, le pionsail daite. Mo phictiúr uimhir a haon. Seo mar a bhí sé:

AN PRIONSA BEAG

Thaispeáin mé an sárshaothar seo liom do na daoine móra agus d'fhiabraigh mé díbh ar chuir mo phictiúr eagla orthu.

D'fhreagair siad: "Cén fáth a gcuirfeadh hata eagla orm?" Ní hata a bhí i mo phictiúr. Pictiúr ab ea é de nathair boa agus eilifint á dileá aici. Mar sin rinne mé pictiúr den taobh istigh de nathair boa, sa chaoi go bhféadfadh na daoine móra é a thuiscint. Bíonn míniú de dhíth orthu i gcónaí. Seo mar a bhí mo phictiúr uimhir a dó:

Dúirt na daoine móra na pictiúir de nathracha boa, ar oscailt nó dúnta, a fhágáil i leataobh, agus luí isteach ina áit sin le mo cheachtanna tíreolais, stair, uimhriochta agus gramadaí. Sin mar a tharla gur thug mé suas do shaol breá péintéora, agus gan mé ach sé bliana d'aois. Chuir sé beaguchtach orm an chaoi ar theip ar no phictiúr uimhir a haon agus mo phictiúr uimhir a dó. Ní thuigeann na daoine móra rud ar bith uauthu féin in am ar bith, agus tá sé tuisiúil ag páistí bheith i gcónaí ag míniú rudaí dóibh.

Mar sin, bhí orm ceird eile a tharraingt orm féin agus

AN PRIONSA BEAG

d'fhoghlaim mé le bheith i mo phíolóta eitleán. D'eitil mé ar fud an domhain mhóir. Agus ceart go leor, ba mhór an cuidíú dom an tíreolas. Bhí mé in ann, d'aon amharc amháin, an tSín a aithint ó Arizona. Tá sé sin an-úsáideach, má théann tú ar seachrán san oíche.

Sa dóigh sin, ba mhinic mé ag plé i rith mo shaoil le daoine tromchúiseacha. Chaith mé cuid mhór de mo shaol i measc daoine móra. Chonaic mé iad agus mé i ngar dóibh. Níor bhfearrde sin an bharúil a bhí agam díobh.

Nuair a chasann le duine acu a shíl mé a raibh beagán tuigbheála aige, thrailinn air an pictiúr uimhir a haon sin agam, mar choinnigh mé agam riamh é. Theastaigh uaim a fháil amach ar thuig sé dáiríre. Ach deireadh sé liom i gcónaí: "Is hata é." Níor luaigh mé nathracha boa leis mar sin, ná foraoiseacha anaithníde ná réaltaí. Labhair mé leis fá dtaobh de bheiriste, de ghalf, de pholaitíocht agus de charbhait. Agus bhíodh an duine mór sin thar a bheith sásta gur chas sé le duine chomh ciallmhar liom féin.

II

Chaith mé mo shaol i m'aonar mar sin, gan duine ar bith agam le mo chaint a dhéanamh leis dáiríre, go dtí an lá a tháinig mé anuas ingaineamhlach an tSahára. Rud éigin a bhris in inneall m'eitleán. Agus ó tharla nach raibh meicneoir liom, ná paisinéirí, thug mé faoin rud a chóiriú ar mo chonlán féin, cé go raibh sé deacair. Ceist beatha nó báis a bhí ann dom. Is ar éigean a bhí a oiread uisce agam agus a choinneodh ag ól mé go ceann ocht lá.

An chéad oíche mar sin chuaigh mé a chodladh ar an ghaineamh míle míle ar shiúl ó chónaí daonna. Bhí mé chomh scarthá amach

AN PRIONSA BEAG

le duine ar briseadh a long agus é ar rafta i lár na farraige móire. Samhlaigí daoibh féin mar sin an t-ionadhbhí orm, ag breacadh an lae, nuair a mhúscail glór beag aisteach mé. Séard a dúirt sé...

- Le do thoil, déan pictiúr de chaora dom!

- Cad é?

- Déan pictiúr de chaora dom...

Léim mé i mo sheasamh mar a bhuaillfí le splanc tintrí mé. Chuimil mé mo shúile go maith. Bhreathnaigh mé go maith. Agus chonaic mé firín beag saoithiúil amach agus amach agus é ag amharc orm go stuama. Seo thall an phortráid is fearr dár éirigh liom a dhéanamh de, níos moille. Ach ar ndóigh níl mo phictiúr baol ar bheith chomh hálainn leis féin. Ní ormsa atá an locht. Chuir na daoine móra beaguchtach orm maidir le bheith i mo phéintéir, nuair a bhí mé sé bliana d'aois, agus níor fhoghlaim mé le haon rud a líniú, seachas boanna dúnta agus boanna oscailte.

Mar sin, d'amharc mé ar an bhfís seo romham agus mo dhá shúil ar bior le hiontas. Ná déanaigí dearmad go raibh mé míle míle ar shiúl ó aon chónaí daoine. Ina dhiaidh sin, níor amharc an firín seo agam mar a bheadh sé ar seachrán, ná marbh tuirseach, ná stiúgtha leis an ocras, ná spalptha le tart, ná eagla a chraicinn bheith air. Ní raibh cuma dá laghad air gur páiste é a bhí caillte sa bhfásach, míle míle ó aon chónaí daoine. Nuair a tháinig an chaint chugam ar deireadh, arsa mise leis:

- Ach...cad atá ar siúl agat anseo?

Agus ar seisean liom arís, go bog íseal, mar a bheadh sé andáiríre faoin rud:

- Le do thoil, déan pictiúr de chaora dom...

Nuair a bhíonn cúrsaí chomh diamhrach sin, ní bheadh sé de dhánaíocht ionat gan rud a dhéanamh air. Cuma cé chomh hamaideach agus a bhí sé, dar liom míle míle ar shiúl ó aon chónaí daoine agus mé i mbaol báis, tharraing mé amach as mo phóca duille pháipéir agus peann easa.

AN PRIONSA BEAG

AN PRIONSA BEAG

Ach ansin chuimhnigh mé gurb iad na rudaí is mó a bhí foghlamtha agam tíreolas, stair, uimhríocht agus gramadach agus dúirt mé leis an bhfirín beag (agus beagán drochspionn orm) nach raibh mé in ann líníocht a dhéanamh. D'fhreagair sé:

- Is cuma sin. Déan pictiúr de

chaora dom.

Ó tharla nach ndearna mé pictiúr de chaora riamh, tharraing mé arís ceann den dá phictiúr a bhí ar mo chumas. An boa dúnta. Agus bhí mo sháith iontais orm nuair a thug an firín seo de fhreagra orm:

- Ní hea! Ní hea! Ní eilfint taobh istigh de bhoa atá de dhíth orm. Bíonn boa an-dainséarach agus tá an eilfint an-amscaí. Áit an-bheag atá agam sa bhaile. Caora atá uaim. Déan pictiúr de chaora dom.

Mar sin, thosaigh mé ag tarraingt.

D'amharc sé go cúramach orm, agus ansin:

- Ní hea! Tá an ceann sin tinn. Déan ceann eile.

Tharraing mé liom:

Tháinig aoibh an gháire ar mo chara beag, go caoin cineasta.

- An bhfeiceann tú...ní caora é sin, is reithe é sin, is reithe é. Tá adharca air...

Rinne mé mo líníocht arís:

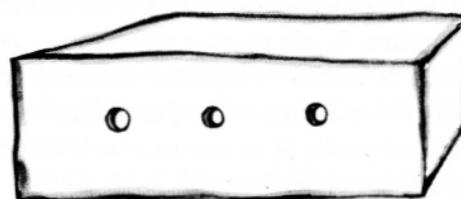
Ach níghlacfadh sé leis, ach oiread

AN PRIONSA BEAG

leis na cinn roimhe.

- Tá an ceann sin róshean. Caora atá uaim a mhairfeas i bhfad.

Ag an phointe sin, agus mé i ndeireadh na foighde, mar bhí deifir orm chun m'inneall a bhaint dá chéile, bhreac mé síos an pictiúr seo:

Agus dúirt mé suas leis:

- Sin é an cófra. An chaora atá uait, tá sí istigh ann.

Ach ba mhór an t-iontas a bhí orm nuair a tháinig loinnir sna súile ag an mheasúnóir beag seo agam:

- Sin é díreach mar a theastaigh uaim. Meas tú an mbeadh mórán féir de dhíth ar an chaora seo?

- Cad chuige?

- Mar nach bhfuil ach áit an-bheag agam sa bhaile.

- Beidh sé mó� go leor cinnte. Caora an-bheag a thug mé duit.

Chlaon sé a cheann i dtreo an phictiúir:

- Níl sí chomh beag sin uilig... Féach! Tá sí ina codladh...

Agus is mar sin a chuir mé aithne ar an phrionsa beag.

III

Bhain sé píosa fada asam a dhéanamh amach cad as a dtáinig sé. Cé gur chuir an prionsa beag seo go leor ceisteanna ormsa, ní thabharfadadh sé cluas do mo chuidse ceisteanna ar chor ar bith. Rudaí a dúirt sé de thaisme a mhínigh an scéal dom de réir a chéile. Sa dóigh sin, nuair a chonaic sé m'eitleán den chéad uair, (ní dhéanfaidh mé pictiúr de m'eitleán, tá sé i bhfad róchasta ag mo leithéid), d'fhiachaigh sé díom:

- Cad é an rud é sin?
- Ní rud é. Eitlíonn sé. Is eitleán é. M'eitleán. Agus bhí mé brodúil as a rá leis go raibh mé in ann eitilt. Scairt sé amach ansin:

- Cad é seo! Ar thit tú as an spéir?

- Thit, arsa mé féin go modhúil.

- Ó, tá sin an-ghreannmhar...

Agus lig an prionsa beag liú breá gáire as a chuir as domsa go mór. Measaim gur chóir do dhaoine an mí-adh a bhaineann domsa a ghlacadh dáiríre. Ansin ar seisean:

- Mar sin, is as an spéir duitse chomh maith! Cén

pláinéad arb as duit?

Fuair mé tuaileas beag ar an toirt fá dtaobh den rúndiamhair a bhain leis, agus chuir mé an cheist chuige go grod:

- Is as pláinéad eile duit mar sin?

Ach freagra níor thug sé orm. Bhí sé ag sméideadh a chinn go séimh agus é ag amharc ar m'eitleán:

- Is cinnte nach dtiocfadh leat teacht ó i bhfad i gcéin ar an rud sin...

Agus tháinig cineál bruadair air a mhair píosa fada. Ansin thóg sé mo chaora as a phóca agus thosaigh sé ag coimhéad air mar a bheadh taisce ann.

Tuigfidh sibh chomh tógha agus a bhí mé leis an méid dá rún agus a lig sé liom, fá dtaobh de "na pláinéid eile." Rinne mé iarracht tuilleadh a fháil amach:

- Cá has duit, a mhaicín bhig? Cá bhfuil an "baile" seo agat? Cá bhfuil tú ag dul le mo chaora?

D'fhreagair sé mé tar éis bomaite machnaimh:

- An chuid is fearr de faoin chófra a thug tú dom, déanfaidh sé teach dó san oíche.

- Cinnte. Agus má bhíonn tú i do ghasúr maith, bhéarfaidh mé téad duit lena ceangal i rith an lae. Agus cuaille festa.

Bhain sé sin siar as an phrionsa beag, shílféá:

- Í a cheangal? Nach aisteach an nóisean é sin!

- Ach mura gceanglaíonn tú í, imeoidh sí léi áit ar bith, agus rachaidh sí ar seachrán...

Agus lig mo chara beag a sheanscairt gháire arís:

- Ach cén áit a rachadh sí, meas tú!

- Áit ar bith, ag dul i mbéal a cinn....

Ansin arsa an prionsa beag go tromchúiseach:

- Is cuma, tá an áit chomh beag sin agam sa bhaile!

Agus iarracht bheag de chumha air, b'fhéidir, ar seisean.

- Díreach romhat i mbéal do chinn, ní féidir dul rófhada uilig...

IV

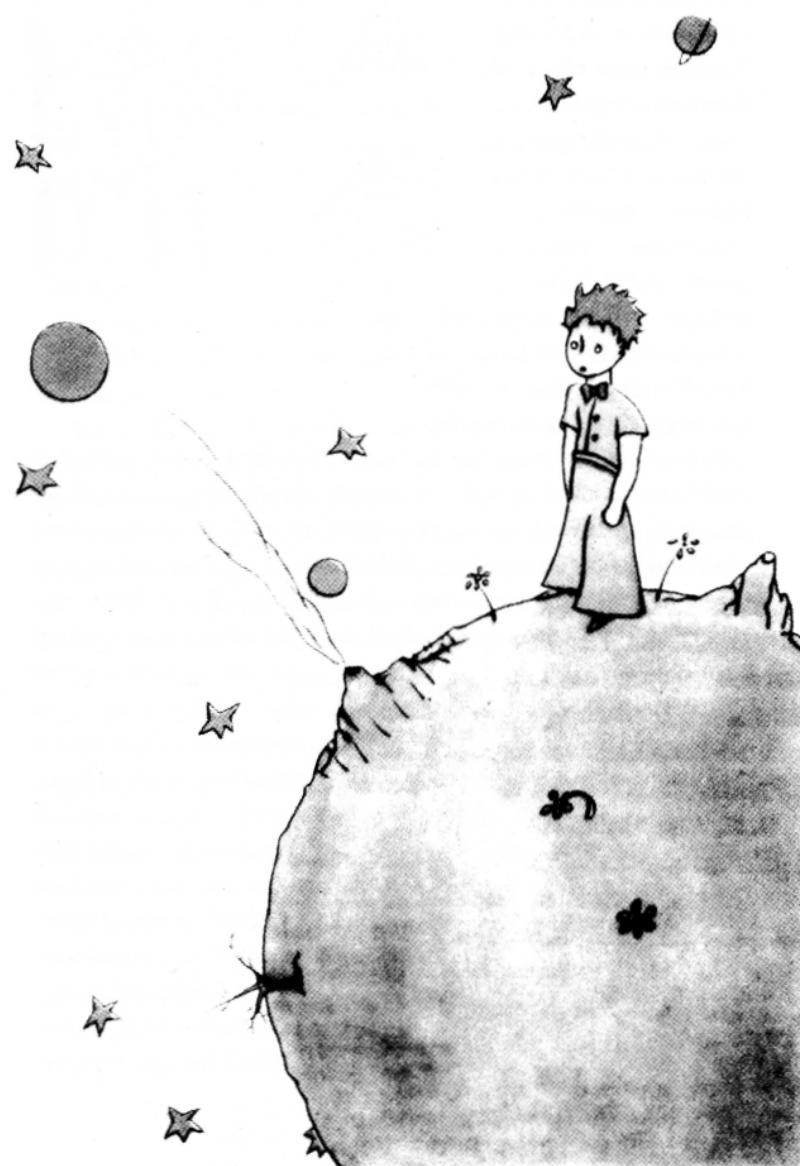
Fuair mé amach ón méid sin an dara rud a bhí an-tábhachtach: Is é sin, an pláinéad as ar tháinig sé ní raibh sé mórán ní b'fhairsinge ná teach!

Ní chuirfeadh sé sin mórán iontais orm. Bhí a fhios agam go maith, seachas na pláinéid mhóra ar nós an Talaimh, Iúpatair, Mharsa, Véineas, ar cuireadh ainmneacha orthu go bhfuil na céadta eile ann atá chomh beag sin uaireanta go mbíonn sé an-doiligh iad a fheiceáil leis an teileascóip. Nuair a aimsíonn réalteolaí ceann acu seo, cuireann sé uimhir air in ionad ainm. Mar shampla, tugann sé, abair, "astaróideach 3251" air.

Tá tuairim láidir agam gurb é an t-astaróideach B612 an pláinéad arbhas don phrionsa beag. Ní fhacthas an t-astaróideach sin leis an teileascóip ach aon uair amháin, siar sa bhliain 1909,

agus réalteolaí Turcach a chonaic é.

Rinne sé léirchruthú mór an t-am sin ar an bhfionnachtain sin aige ag Comhdháil Réalteolaíochta Idirnáisiúnta. Ach níor chreid duine ar bith é as siocair éide aisteach bheith air. Bíonn na daoine fásta mar sin...

AN PRIONSA BEAG

Ar an dea-uair do chlú an astaróidigh B 612, tháinig deachtóir Turcach agus chuir sé d'iachall ar mhuintir na Tuirce éide Eorpach a chaitheamh, faoi phian bháis. Rinne an réalteolaí seo a léirchruthú arís sa bhliain 1920 agus culaithe an-ealaíonta air. Agus bhí gach duine ar aon tuairim leis an babhta seo.

Is é an fáth ar thug mé an t-eolas seo daoibh fá dtaobh den astaróideach B 612 agus gur lig mé libh i modh rúin an uimhir atá air, mar gheall ar na daoine fásta. Is breá le daoine fásta uimhreacha. Nuair a insíonn tú dóibh faoi chara nua atá agat, ní chuireann siad ceist ort ar chor ar bith faoi na rudai is tábhactaí. Ní abrann siad leat in am ar bith: "Cén sórt guth atá aige? Cad iad na cluichí is fearr leis? An mbailíonn sé féileacáin?" Fiafraíonn siad díot: "Cén aois atá aige? Cé mhéad deartháir atá aige? Cén meáchan atá ann? Cén tuarastal atá ag a athair?"

Go dtí sin, ní shfleann siad go bhfuil aithne acu air. Má deir tú le daoine fásta: "Chonaic mé teach

AN PRIONSA BEAG

álainn déanta de bhríci dearga, le bláthanna dearga sna fuinneoga agus colúir ar an díon... ", ní féidir leo an teach a shamhlú dóibh féin. Ní mór a rá leo: "Chonaic mé teach a chosnaíonn céad míle punt." Ansin déarfaidh siad go beo: "Nach bhfuil sé sin go deas!"

Mar sin, má deir tú leo: "Is é a chruthaíonn go raibh an prionsa beag ann go raibh sé go hálainn, go raibh sé ag gáire, go raibh caora ag teastáil uaidh. Nuair a theastaíonn cara uait, cruthaíonn sé sin go bhfuil sé ann", bainfidh siad searradh as a nguaillí agus déarfaidh siad go bhfuil sin páistiúil! Ach má deir tú leo: "Is é an pláinéad arbh as dó an t-astaróideach B 612" beidh siad sásta ansin, agus ligfidh siad duit lena gcuid ceisteanna. Sin é an dóigh a bhfuil siad. Ní ceart bheith ina dhiadh orthu. Caithfidh páisti bheith an-bhoigéiseach tuigbheálach le daoine fásta.

Ach ar ndóigh, muidinne a thuigeann an saol, is beag orainn uimhreacha! Ba bhreá liom tosú ar an eachtra seo mar a bheadh síscéal ann. Ba mhaith liom a rá:

"Fadó, fadó, bhí prionsa beag ann a bhí ina chónaí ar phláinéad nach raibh móráin níos mó ná é féin, agus a raibh cara de dhíth air..." Do dhuine ar bith a thuigeann an saol, bheadh i bhfad níos mó de chuma na firinne air sin.

Mar ní maith liom daoine bheith ag léamh mo leabhair ar nós cuma liom. Is mór an crá croí dom na cuimhní cinn seo a insint. Tá sé sé bliana ó shin cheana féin ó d'imigh mo chara leis, é féin agus an chaora. Má tá mé ag iarraidh cur síos a dhéanamh air, tá mé á dhéanamh sa dóigh nach ndéanfaidh mé dearmad air. Is bocht an scéal é dearmad a dhéanamh ar chara. Chan gach duine a raibh cara aige. Agus d'fhéadfainn tontú amach ar nós na ndaoine fásta, nach bhfuil spéis acu a thuilleadh ach sna figiúirí. Sin é an fáth fostá ar cheannaigh mé bosca dathanna agus pionsailí. Tá sé crua toisceacht ar an líníocht arís san aois a bhfuil mise, go háirithe nuair nach ndearna mé iarracht ar bith seachas boa dúnta agus boa oscailte, agus sin in aois mo shé bliana dom!

Ar ndóigh, féachfaidh mé le portráidí a dhéanamh a bheas chomh cosúil leis agus is féidir. Ach níl mé cinnte ar fad go n-éireoidh liom. Beidh pictiúr amháin ceart go leor, agus an dara ceann, ní bheidh sé cosúil leis ar chor ar bith. Ním botúin chomh maith fá dtaobh den airde a bhí ann. Sa cheann sin tá an prionsa beag rómhór. Sa cheann eile sin tá sé róbheag. Tá mé in amhras chomh maith faoin dath a bhí ar a chulaith. Bím ag gliúmáil liom mar sin chomh maith agus is féidir liom. Beidh dul amú orm i ndeireadh na dála faoin chuid de na mionsonraí is tábhachtaí. Ach caithfidh sibh é sin a mhaitheamh dom. Ní thugadh mo chara míniú dom in am ar bith. B'fhéidir gur chreid sé go raibh mise cosúil leis féin. Ach faraor, níl mise in ann caoirigh a fheiceáil taobh istigh de chófraí. D'fhéidir go bhfuil mé cosúil le daoine fásta. Caithfidh go bhfuil mé ag dul in aois.

V

Lá in aghaidh an lae bhí mé ag foghlaim rud éigin fá dtaobh den phláinéad, faoin dóigh ar fhág sé é, faoin turas a rinne sé. Tháinig

sé amach de réir a chéile, de réir mar a thiocfadh smaoineamh ina cheann. Sa dóigh sin a fuair mé amach, an tríú lá, faoi eachtra na gcrann baobab.

De thairbhe na caorach a tharla sé an babhta seo fosta, mar go tobann d'fhiabraigh an prionsa beag ceist díom, mar a bheadh amhras mór i ndiaidh teacht air:

- Tá sé fior, nach bhfuil, go n-itheann caoirigh toir.

- Is ea, tá sé fior.

- Ó, is maith liom sin.

Níor thugí mé cad chuite a raibh sé chomh tábhachtach go n-fosfadha caoirigh toir. Ach dúirt an prionsa beag arís:

- Mar sin itheann siad crainn bhaobab fosta?

Chuir mé in iúl don phrionsa beag nach toir iad na crainn bhaobab, ach crainn atá chomh mór le heaglaisí, agus fiú dá dtabharfadha sé tréad iomlán eilifintí leis, nach bhféadfadh an tréad aon chrann baobab amháin a chríochnú.

An smaoineamh sin faoin tréad eilifintí, chuir sé an prionsa beag ag gáire:

- Chaithfí iad a chur ar mhullach a chéile...

Ach ansin dúirt sé go stuama:

- Na crainn bhaobab, sula bhfásann siad, bíonn siad beag, nach mbíonn?

- Bíonn, cinnte! Ach cad chuige ar mhaith leat go mbeadh do chuid caorach ag ithe crainn bheaga boabab.

D'fhreagair sé mé: "Is ea! Ar ndóigh!" mar a bheadh an rud glan soiléir. Ach bhí orm féin iarracht mhór intinne a dhéanamh leis an fhadhb seo a thuigbhéail as mo stuaim féin.

Is é an dóigh a raibh sé, ar phláinéad an phrionsa bhig, ar nós na bpláinéad go léir, bhí dea-lusanna agus drochlusanna ann. Mar sin, tá dea-shíol ann ó na dea-lusanna agus drochshíol ó na drochlusanna. Ach tá na gráinníní síl dosheicthe. Bíonn siad ina luí ina gcodladh faoi choim na créafóige go dtí go mbuaileann an tallann ceann acu agus go ndúisíonn sé. Searrann sé é féin ansin agus síneann sé i dtús báire péacán beag deas gan dochar go faiteach i dtreo na gréine. Más péacán róis nó raidíse atá ann, is féidir ligean dó fás mar is áil leis. Ach más drochlus atá ann, caithfear é a stoitheadh chomh luath agus a aithnítear cad é atá ann. Anois bhí gráinníní uafásacha ar phláinéad an phrionsa bhig...gráinníní síl bhaobab a bhí iontu. Bhí créafog an phláinéid ar snámh leo. Anois más baobab atá ann, agus má théann tú ina bhun ródhéanach, ní féidir fáil réitithe leis go deo. Millean sé an pláinéad ar fad. Níonn sé criathar de lena chuid fréamhacha. Agus má tá an pláinéad róbheag, agus an iomarca crann baobab bheith ann, pléascann siad ó chéile é.

"Ceist cleachtaidh atá ann", a dúirt an prionsa beag liom níos déanaí. "Nuair a bhíonn tú féin nite réitithe ar maidin, caithfidh tú an pláinéad a réiteach go cúramach. Caithfidh tú féacháil chuige go stoitheann tú na crainn bhaobab go rialta, chomh luath

